

Forfatter: Kingo, Thomas

Titel: KRONEBORGS Korte Beskrivelse (DK)

Citation: Kingo, Thomas: "KRONEBORGS Korte Beskrivelse (DK)", i Kingo, Thomas: *Digtning i udvalg*, udg. af Marita Akhøj Nielsen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1995, s. 37. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-kingo09val-shoot-workid58510.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Digtning i udvalg

**Dend viit-berømte Danmarckis
Hovet-Fæstnings,
KRONEBORGS
Korte Beskrivelse
af
Thomas Kingo
Sogne-Præst i Slangstrup.
Kiøbenhavn,
Trykket hos Matthias Jørgens-Søn,
Aar 1672.
Oc findis hos Christen Geertsen til kiøbs.**

38 Dend Stoormægtigste oc
Høystbaarne
Ene-Volds-Herre,
Christian den Femte,
Konge til Danmarck oc Norge,
de Venders oc Goters, Hertug udi Sleßviig,
Holstein, Stormarn oc Dytmersken, Greve udi
Oldenborg oc Delmenhorst,
Sin Allernaadigste Herre oc
Arve-Konge,
Blive denne ringe Beskrivelse, paa Hans Maj.
Priiß-værdige Fæstning Kroneborg, udi dybeste
Underdanighed fremstillet,
af
Hans Kongl. Majest. Allerunderdanigste Arve-Undersaat oc
tro Forbedere til Gud
Thomas Kingo. 39

[x]; [x];[x];[x]; [x];

Gld Himlen vilde mig med Naader nu iføre,
Oc med en fyrig Aand mit suage Sind oprøre,
Bedryppe lit min Pen med søde Draabefald
Af Hunnig-begerne som staae paa Himlens Pald.
Min Moder skulde da mig reenlig høre snakke
Sit Patte-drukne Maal, huor i saa mange hakke,
Jeg skulde Sukker paa min Føde-tunge faae,
Saa got som nogen part i Verden hâr at aae!
Jeg skulde mit Papiir fuld af Behag da skrive,
Oc fleere, med mig self, nyt Lif oc Lyst indgive,
At nøye see sig om, hos egen Tue-stød,
Før de for Riin oc Rom sin lærde Hierne brød!
Af fremmed Fare-vand jeg derfor ey vil vide,

Mens i min egen Baad oc Bek saa sagt henskride,
Oc moore mig kun med den danske Sitter Streng,
At leege lystig for min Herre oc hans Dreng.
Velan! Jeg vil mit Seyl der paa begynd' at hidse,
Huo veed om Himlen self tør hielpe det at tridse:
Jeg vil ved *Øre-Sund* først kaste Lod i Vand
Oc maale Dybet der, oc see saa huad jeg kand!

Her kaster jeg mit Seyl, her suigter mine Fløye,
Her slenger jeg min Prunk, det volder alt mit Øye,
Jeg seer dig, *Kroneborg*, jeg er saa klemd oc kryst,
For Ilden i din Barm oc Torden af dit Bryst!
Jeg seer den stolte Søe din faste Food at kysse,
Oc sine Seyle-Børn udi sit Skiød at dysse
Ræt op ved dine Knæ, saa de dig helse maa,
Oc dine Liuned-blink vel nøye passe paa!
Tilsted, ô Danmarcks Priis, du *Krone-værdig Fæste*,
At jeg maa lidet ind ad dine Poorte gieste,
40 I mens mit Skriver-blek maa flyde til din Roos,
Som skal med Tiderne til ævig Ære mooes!
Er ingen Skaldre dog som dig tilforn hâr æret?
Du kunde mangen jo vel rundeligen næret,
Dit Land det bær jo Brød, dit Haf det bær jo Guld,
Din Krone rundt omkring af Gunst oc Ære fuld!
Hui skuld' ey nogen da sig for din Pris bemøye,
Oc villig tage sig for dig et vaaget Øye?
Holt op, oc vær i Fred med dine Trolde-skraal,
I medens at min Pen kand stumpe til sit Maal!
Vel er min Pen for suag din Priis at giennemløbe,
I min Amagtighed maa jeg mig vel indsuøbe,
Jeg er slet intet vand at gaee paa Herre-Slot,
Mand spinder Silcket ey udaf en Vadmels Tot!
Dog fem! forsøg din Magt! Mand tiit for mange rætter
Târ Hiertet som er got, mand Børn ey hude-fletter
Der staver som de kand paa et oc andet Blad,
Indtil de læser smukt oc færdigt uden ad!

FOR langten, langten Tiid, som ingen Mand kand mindis,
Huurum i Kampe-steen ey nogen Rune findis,
Den Tiid din Bygge-sted af Moders Lif udgik,
Oc saa ved HERrens Ord sin Skik oc Skabning fik,
Da tænker jeg oppaa huor Vandet sig hâr samled
Oc med sin kierlig Arm om Jordens Ansigt famled,
Da Havets Læber først bekyste huden Sand,
Med saadan Kierlighed at aldrig rørtis Grand!
Da første Sool randt op oc over Verden smilled
Oc Maanen fuld oc Frag sin Broder efteriiled,
Da første Fiske-lynd omhueged *Øre-sund*,
Oc nyfød Fugle-sang blef hørt i grønne Lund:
Da Verden Jomfru var, oc ingen hafde booled
Med hendis Herlighed, men Jordan vaar omsooled
Med Idel Ræt oc Roo, da Havet aldrig saae
Den beged Fiele-bukt sin Ryg at pløye paa,
Da Frosten aldrig broo af Ise-glas beridde
Oc sin graa-skimled Riim hen over Skoven spridde,
41 Da Regn i Skyen ey var aged her omkring,
Oc Fructbarhed dog var i samptlig Verdens ting:
Da var din Bygge-plads ikkun de bare Sande,
Omfaunet lystelig af Øst oc Vester-strande,
Did rakte du din Hals udi en deilig Kraag,
Mens saltten Bølge-vogn om heele Verden aag.
Omsider da som Folk paa Jordens runde Bolig
Blef daglig meer oc meer, oc meer oc meer urolig,
Oc disse Norden-Øer blef oc med Folk besat,
Som skulde Jordan her at dyrke tage fat:
Da bælded Vold oc Suig kom af sin Helved-rede

Oc Vinger fik oc fløy, ja fanged an at sprede
Sin Magt paa Land oc Vand, oc Ærlighed oc Troo
Blef daglig meer oc meer forarmed i sit Boo!
Da, da begyndte mand paa Borg oc Slot at bygge,
Oc huer at giøre sig oc sine fast' oc trygge
Fra veldig Voldsmands Haand, da blef der Steen oc Kalk
Af Jorden graved op, da voxte Verdens Skalk!
Da reystis vold oc værn hos Havets mæchtig Strømme,
Thi Snid oc Underfund da hafde lært at suømme,
Som siden finge Seyl oc klaured i en Baad,
Foer siden om saa viit som Verden den er vaad.
Da fanged mand oc an en Borg oc Slot at legge,
(Som *Flynderup* den stod med Leer-opklined Vegge)
Den kaldtis *Flynderborg*, af Fisk oc Flynder-fang,
Som blef af Fiskerbaad opvelt i grønne Tang.
Dog om des Bygge-tiid er intet vist opskrevet,
Den har Hukommelsen hos mangen Mand udlevet,
At ingen mindis kand dens første Høfdingsmand,
Som der paa truet først det vebnet Folk paa Strand
Mens som at Folke-Sind begyndte meer at huege,
Oc Konster grandere paa deris Spil at leege,
Oc lang Forfarenhed til Læremester blev,
Som kundskab meer oc meer i Folke-Hierner drev:
Mand da Beylelighed til Magt oc Styrke søgte,
Det gamle døde sagt, det ny sig daglig øgte,
42 Da blef befundet got, et Slot at bygge der,
Som det til Værn var best, oc Seylings-Manden nær.
Saa blev dend lystig *Kraag*, som sig saa næt udstikker
Til Øst- oc Vester-Søe oc beggis Bølger drikker,
Din grundvolds første Food, et Slot blev bygd med Fliid,
Som kaldtis *Øre-Kraag* oc stood i langen Tiid.
Det loed *Kong Frederick den Anden* slæt nedrive,
Oc need i Havets Suelg de varig Pæle drive
Af haarden Steene-Eeg oc firekantet Steen,
Som bær dig *Kroneborg* endnu paa friske been.
For dig at lade høyt i Luftens Huus opreyse,
Oc du Stiv-Halset mod din Fiende kunde kneyse,
Er Guld oc Sølv ey spart for beste Bygningsmænd,
Som Konsten hafde giort i Verden viit bekiend.
Paa dig mand derfor seer huad Vid oc Konst udretter,
Huor deris Hænder de til nogen Gierning sætter,
Huor Cirkel, Maale-Snor, oc rigtig Lodde-Paß
Kand føye Bygnings steen saa jefn oc slæt som glas.
Det kand med Stolthed du for heele Verden viise
I dit udhamred Bryst af Gullands Steen oc Fliise,
Som med slig Eenighed oc Orden i dig staar,
At ingen truder ud saa meget som et Haar.
Rundt om din tykke Muur oc konstig bygnings kanter,
Huor Daanelser oc Død du for din Fiende planter
I hine grove Skudd, Kartovers Kober-Bug,
Der øser Ild oc Eem som udaf Helved-Slug,
Med dem paa Land oc Vand du heel alvorlig peger,
Oc viiser at du ey med din' Uvenner leger,
Du skiuder Døden ud i Hundred Bißmer-Pund,
Oc giver Pulver til dend ævig Søfh oc Blund.
Dit ilded Lunte-Reeb ræt aldrig slet udbrænder,
Thi naar en Ende døer en anden mand antænder,
Du der med gnistrer friit, oc ad din Fiende leer,
Imedens du saa kiek hen ofver Axlen seer
Med varsom Øyne til de tuende Verdens Strømme,
At holde Havets Gud hans Seyle-Tøy i Tømme;
43 Med Guldet Kongerne dig her forære maa,
Oc dig med Seyle-Fald tilbørlig Ære faa.
Saa kandstu Mood oc Magt med Mood oc Magten aue,
At alting holdis kand i Rictighed oc Laue,
Saa *Kongens* Ære dig tilbørlig ydis kand,

Oc ingen Første dog betagis Æris-Grand.
Vil mand din Inder-deel med Agtsom Øyne skue,
I Sindet tændis strax en stoer Forundrings Lue,
For ald den Herlighed oc store Konge-pragt,
Som dig saa rigelig oc rundt er overlagt.
Saa snart din Æris Poort du værdis at oplade
Den krumme Huelning strax gjør os saa lang en Gade
Indtil din Borge-gaard, der er en Plads oplukt
For ald den Herlighed som Verden kalder smukt.
Huor tiit hår Ilden der i Luften læt omsuandsed,
Oc ved Rakitens Puff heel verkeligen dandsed
Af konstig Fyreverk, med slige Knek oc Knald,
Som Himlen skulde strax paa Jorden gjøre fald.
Huor mangt et Ridder-spil er der med Lyst anretted?
Huor mangan Ædelmand sin Hest hår gjerne trætted
Paa Rende-banen for at naa tilbørlig Roos,
Besynderligen naar at *Kongen* var der hoos.
Her seeis en kostbar Post i Gaardens middel Prikke
Det liflig ferske Vand af lønlig Aarer drikke,
Som siden suis op med artig Spræt oc Spring
Af Kober-billeder som staar der rundt omkring.
Mand skulde suære det Naturen hafde givet
En Aand i dennem ind, oc dog omsider stivet,
At de med Ledemod oc Seener skulde staa
Oc huer Dag *Kongens Skaal* med Ære drikke paa.
Vil mand din Kieldere oc under-jordisk Kamre
Besee grandgivelig, om da du vilde klamre
Med alt det Dræbe-verk som der udi dig er,
Oc Dødens visse Bud ved ringest Order bær,
Mand skulde tænke da sig indelukt at være
I tykkist Torden-sky, mand skulde Frygten bære
44 At alle Gaster stood oc holdt en Bas oc Brum
Af Helved-piber til at mand blef døv oc dum.
Thi huad som Krigens Gud hår orked at optænke
Til Dødens Skaaler i den lønlig Ild at skienke,
Der af er Forraad nok til store Skyt oc smaa
I mange Centners Tall i huer din Under-vraa.
Med høje Muur' oc Taarn du rank mod Himlen kiger,
Huor paa med største Lyst oc Glæde mand opstiger.
At mætte Øyet med saa fri oc faur en syn
Som nogen Tiid oc Sted kom under Øyenbryn.
Der seeis det grumme Hav sig om din Grundvold krumme
Oc paa din hule Vom med Bølgers Slag at trumme,
Nu seer mand atter det at falde til en Blik,
Oc ydmygst give paa din Food en venlig Slik.
Der seer mand som en Skov af Verdens rige Flaader
Som *Kongen* Aarlig Aar utrolig Rente baader,
Oc huor du søger ey dit Guld oc din Profit,
For *Kongens* Æris Told dog ingen maa gaa quit.
Lad kun det buged Seyl paa prægtig Skibe bramme,
Om ey det bukker sig, da frygte sig en Skramme,
Som baade for oc bag dend propped Slange-mund
Vil bide, til des Pragt (maaskee) gaar reent i grund.
Vil mand til Landet see, da leger strax vort Øye
Paa grønne Bierge-Bryst oc Skou-begrode Høye,
Der groor den Eeg oc Bøg som er med Verden fød,
Ja dend som ocsaa skal med Verden blive død.
Oc naar at Øyet sig igien med Bierget dælder
Oc sig med Agtsomhed langs ned ad Bukten hælder,
Der hår Natur oc Konst en deylig Have sat,
Oc giort et Paradiis hos stinden Torne-Krat.
For nedan ligger smukt med vel afdeelte Gader
Det lystig *Helsingør*, som elsker dig for Fader
Oc rette Forsuar sin, der seer mand Folcket gaa
Oc huer sin Syssele oc sin Gierning passe paa.
Vel tusind andre Ting kandstu for Øyne sætte,

Huor af at Sindet sig snart aldrig skulde trætte,
45 Dog kommer det dig self dog ingenlunde nær,
Naar mand din Herlighed beskuer udi sær.
Huor mangan Konge-Sal oc præctig Første-Stue
Er i din Omgang oc din artig Bygnings Bue?
I huer kandstu med Pral oc Ære viise frem,
At du vel dygtig est at vær' en Kongis Hiem.
Paa Gulvene mand seer adskillig farved Steene
Indsprængd i huit oc sort, med nette Stenk oc Greene
Som i dend glatte Steen med slig en Art er good,
Ræt som det arme Vaar udaf en deylig Flood.
Paa Loftene mand maa med stor Forundring skue
Adskillig Billed-Verck, som det stak alt i Lue
Oc ikke torde dog antænde nogen Brand,
Af Fryct for Vedsken i dend underfooded Strand.
Thi Guldet er saa riigt som dem alt over pryder,
Oc som med Vold oc Magt sig ind i Siunen bryder,
At Øyets Straaler maa tilbage meget staa,
Naar paa dit gyldne Loft de deris Aasiun faae.
Dit Omheng rundt omkring med Guld oc Silke praler,
Om Danske Kongers Mood oc Helte-Drifter taler
I slig Historier, som kand udviise grandt
Huad Seyer Danske Mænd i gamle Tiider vandt.
Huor Verdens Hovet *Rom* vaar nær aldelis knæled
Ved deris væbned Haand, huor viit de hafde pæled
Danmarkis Grendser ud, huad Tog de hafde giort
I Fransk oc Spanske Mark oc mangan herlig Ort:
Huordan paa Tydske Bond de kiekke Cimber-Helte
Saa mangan Ridder-Mand bleeg af sin Sadel velte,
Huor stridig Suenske Magt de demped ofte ned
Med deris Seyer-Suærd, som hele Verden veed.
Huad mere kosteligt oc Kongeligt du eyer
I dine Riige Rum, det alt flux mere veyer
End som min grove Sands kand fatte med en hast,
Men ald din Herlighed her uden kaldis *Fast*.
Thi der hâr Dybet dig sit Suelg i Jorden undet
Til Grav oc Senge-puds, i Høyden est du bundet
46 Med Jerne-sened Steen, i Breden har du Maal
At du kandst staa imod Kartovers Kugle-baal.
Kort sagd: alt huad mand vil af Styrke, Magt oc Ære
Opnæfne, der udi kandst du nok Kronen bæere,
I mens du Hierter hâr der dig ey suige vil,
Trods da huer Fiendis Trods, du slaer Spaer to der til!
Mens som ej nogen Magt kand Magt i Gierning føre,
Foruden HERrens Arm sin Magt der hos vil røre,
Saa maa Guds sande Frygt til bæste Værn oc Vold
Oc være bygt der hos, det er det beste Hold!
Mand derfor ocsaa seer, som i dit Inder-hierte
Guds Æris Tempel staar blant Tordenslangers stierte
Huis Alabaster-Børn vel høylig rosis maa,
Dog ej mod HERrens Børn, som der sin Fremvext faa!
Her, paa dit Altere, den Tiid den første Ære
Blef HERren giort i dig, (den Priis skal ævig være)
Lod salig *Frederick* den Anden efterstaa
Saa stoor en Almisse for fattig Folk at faa
Der hand dig færdig saae, da torde hand vel sige:
At alle Steene strax fra Grunden skulde vige
Oc aldrig byggis meer, om de var sprungen af
Hans Undersaatters Pung oc fra den Armis Staf.
Vel, salig *Herre!* vel! her skal din Æris Minde
En ævig Skue-sted oc verdslig Bolig finde!
Du loodst en Sønne-Søn udaf dit eget Naun
Den Tredie, som nu med dig er i GVds Faun
Hand lood paa *Kroneborg* forfærdige de Sprekker
Som der udi bleff giort ved Fiendens Murebrekker
I sidste Feyde-Tiid, der det blef givet hen

I Fiendens Vold oc Magt af sin betrode Ven!
Saa hâr ey Solen seet saa steil oc stolt en Klippe
Med kroned Slot oppaa, der jo vel kunde glippe
Oc giør' et u-vandt Skrid, naar Høfdings-Hierter faldt,
Oc ikke vilde staa naar det om Nipped galdt.
Mens, ô høy-salig Siæl, din Gud var hos dig inde,
(Omskiønt at Sigvard her selvillig lod sig binde)
47 Dit Suerd tog det igien, som ved et Snid hengik,
Oc dig en sterkere ja større Krone fik.
Saa vilde du dit Nafn til ævig Ære sætte
At fylde Slottets Rif, saa mand ey skal forgætte
At HERren bødte self det i din Tiid blef brudt
Oc Salighedens Piil blef ved din Haand udskudt.

Saa stat da, *Kroneborg*, indtil dend sidste Draabe
Er tørt af *Øresund*, blif, som vi ville haabe,
Din *Kongis Ære*, blif en Styrke for vort Land,
En *Torn i Øyet paa din listig Avinds-Mand*.